

Försvarshögskolan

Skjutvapenvåldet – Är Sverige i kris och vem hålls ansvarig?

Det politiska spelet i debatten om skjutningarna och dödsskjutningarna inom gängkriminella miljöer mellan regeringen och oppositionen

Mikaela Jacoub

Självständigt arbete, 15 hp

Statsvetenskap med inriktning krishantering och säkerhet

Påbyggnadskurs

HT 2021

Handledare: Dan Hansén

Antal ord: 13386

Innehållsförteckning

1. Introduktion.....	3
1.1 Inledning.....	3
1.2 Problemformulering.....	4
1.3 Syfte och frågeställning.....	5
1.4 Tidigare forskning.....	5
1.4.1 Skjutvapenvåldet.....	5
1.4.2 Inramning och ansvarsutkrävande.....	7
2. Teorianknytning.....	10
2.1 Inramning, framing contests och kris.....	10
2.2 Ansvarsutkrävande.....	13
3. Metod.....	17
3.1 Fall.....	17
3.2 Analysmetod.....	18
3.3 Material.....	20
3.4 Operationalisering.....	21
4. Analys.....	23
4.1 Riksdagspartiernas inramning av skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet.....	23
4.1.1 Socialdemokraterna.....	23
4.1.2 Moderaterna.....	25
4.1.3 Vänsterpartiet.....	28
4.2 Regeringens och oppositionspartiernas strategi: politiska konsekvenser.....	29
4.2.1 Regeringens strategi.....	29
4.2.2 Oppositionens strategi.....	30
4.2.3 Utfall.....	32
5. Slutsatser och diskussion.....	35
6. Referenslista.....	39

Abstract

In Sweden, there is an intense and politicized debate about the phenomenon of firearm-related violence by criminal gangs, especially among Sweden's parliamentary parties. The purpose of the following study is to explain how a phenomenon is constructed and managed politically by the government and the opposition. The focus will be on how framing and accountability are exerted concerning gang-related shootings in Swedish politics. The theory that will be used to analyze the political game is Boin, 't Hart and McConnell's theoretical framework about framing and crisis exploitation. The study shows that even though different frameworks are used, there is an existing consensus among the political parties Socialdemokraterna, Moderaterna and Vänsterpartiet that firearm-related violence by criminal gangs is considered a crisis in Swedish politics. It is evident that the government chooses to deny responsibility while the opposition focus on blaming the government. It was therefore concluded that the outcome of the political game regarding firearm-related violence by criminal gangs will be a 'blame showdown', where the political implications are difficult to apprehend.

Keywords: Sweden, firearm-related violence, criminal gangs, framing, framing contests, crisis, accountability, crisis exploitation

1. Introduktion

1.1 Inledning

Under de senaste åren har gängkriminalitet blivit ett alltmer uppmärksammat fenomen i Sverige. Våldet inom gängkrig och gängkriminalitet har ökat i Sverige. I storstadslänen och framförallt i områden som präglas av ett socioekonomiskt utanförskap har skjutningar och dödsskjutningar blivit ett växande problem. Att använda skjutvapen har blivit allt vanligare (Rostami, 2017; Polisen, 2022). Nästan varje vecka skjuts en människa ihjäl i Sverige och under 2021 rapporterades 342 skjutningar, vilket i snitt är en skjutning om dagen (Polisen, 2022). Sverige är ett av de länderna i Europa med högst risk för både dödligt och icke-dödligt skjutvapenvåld (Savona & Mancuso, 2017). Enligt Polisen är skjutningarna i de flesta fallen kopplade till kriminella nätverk och organiserad brottslighet (Polisen, 2022). Idag sker åtta av tio fall av dödligt skjutvapenvåld i Sverige vid konflikter i den kriminella miljön, detta kan jämföras med statistik från 00-talet där fallen låg mellan tre och fem av tio (Brå, 2021). Som framgår av Diagram 1 har det skett en tydlig och kraftig ökning av antalet fall dödligt våld inom kriminella miljöer efter år 2012 under perioden 2005–2017.

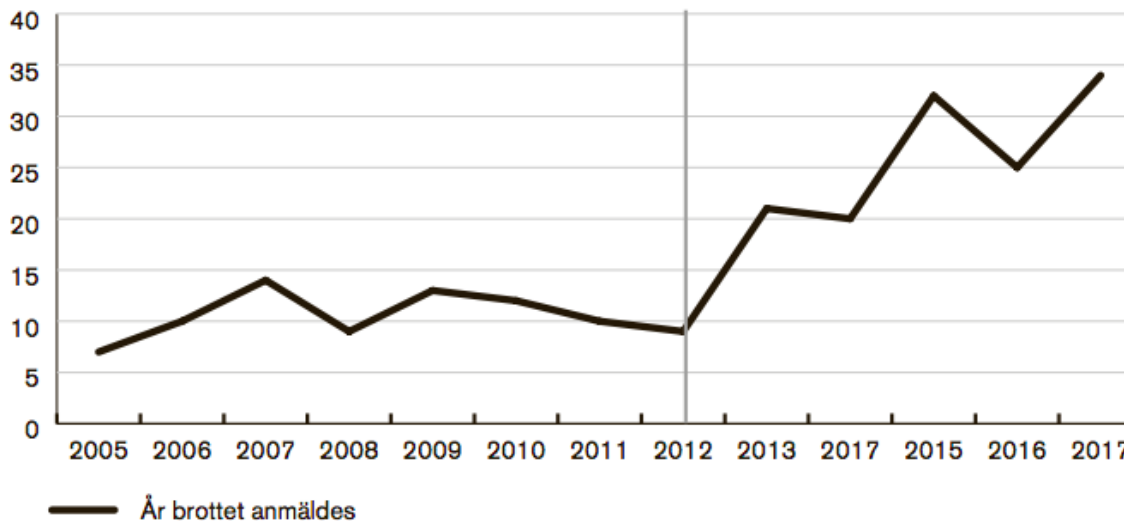

Diagram 1. *Antal fall av dödligt våld vid konflikter i den kriminella miljön 2005–2017* (Brå, 2020: 23)¹

År 2017 dog 26 män i åldern 15–29 år av skottskador, vilket var den högsta siffran sedan 1987 i Sverige (Socialstyrelsen, 2018). Sedan 2018 ligger Sverige på högst nivå i Europa

¹ *Kommentar:* Felskrivning av Brå, det ska stå 2014 istället för 2017 mellan år 2013 och 2015 i diagrammet.

gällande dödsskjutningar (Brå, 2021). Polisen² (2022) började föra statistik över skjutningarna i november 2016 och under de senaste fem åren har följande siffror dokumenterats:

År	Antalet skjutningar	Antalet döda till följd av skjutvapen
2017	324	43
2018	306	45
2019	334	42
2020	366	47
2021	342	46

Tabell 1. *Statistik antal skjutningar och dödsskjutningar*

Gängkriminalitet är ett högaktuellt ämne och gängskjutningarna har i allt större utsträckning uppmärksammas och blivit en mycket politiserad fråga i politiken och media, i synnerhet bland Sveriges riksdagspartier.

1.2 Problemformulering

Konflikterna i den organiserade brottsligheten i Sverige har under modern tid inte haft lika höga siffror av antal skjutningar och dödsskjutningar som i vår nutid, och dessutom med så låg upplklaringsprocent (Khoshnood, 2017: 159). Forskare menar att detta är ett nytt oroväckande fenomen för Sverige (Khoshnood, 2017; Rostami 2019, Sturup et al, 2018a; Sturup et al; 2018b). Detta får negativa följder på samhället på olika nivåer som resulterar i sociala, politiska och ekonomiska konsekvenser. Utifrån tidigare forskning förefaller det finnas en kunskapslucka rörande den politiska dimensionen kring skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet ur ett statsvetenskapligt perspektiv. Det är regeringens uppgift att styra landet och det är riksdagen som stiftar lagar för att hantera frågor och utmaningar som samhället står inför. Därför väcker detta frågan om hur folkvalda politiska makthavare beskriver, agerar och hanterar situationen som Sverige befinner sig i idag. Hur ser situationen ut egentligen? Är det ökade gängrelaterade skjutvapenvåldet ett samhällsproblem som ska

² *Kommentar:* Polisens statistik inkluderar inte endast skjutningar i kriminella konflikter utan också flera sammanhang som spontanbråk/dispyter, rån- eller inbrottsmord, familje- och partnervåld etc. Dock, kan det vara viktigt att belysa denna statistik för att denna statistik lyfts oftast fram i media av politiker när skjutningar kopplat till gängkriminaliteten omtalas (Brå, 2019: 4)

hanteras inom normalpolitik eller står vi i ett brådskande läge där stora värden hotas och stor osäkerhet i samhället råder? Är Sverige i kris och vem eller vilka bär i så fall ansvaret och bör stå till svars för att dessa skjutningar äger rum? Dessa frågor ska hanteras av politiker i riksdagen, vilket belyser vikten av att undersöka hur regeringen och övriga riksdagspartier tar ställning till detta. Med hjälp av Boin et al.s (2009) teoretiska ramverk om inramning och ansvarsutkrävande kan dessa aktörers inramningar och de specifika typer av politiska konsekvenser som inramningarna kan ge upphov till studeras.

1.3 Syfte och frågeställning

Studien syftar till att undersöka skjutvapenvåldets möjliga påverkan på den politiska diskursen. Detta genom att studera hur politiska aktörer inom riksdagspartierna Socialdemokraterna, Moderaterna och Vänsterpartiet ramar in skjutvapenvåldet som ett problem eller en kris, hur de väljer att agera samt vilka politiska implikationer det får utifrån hur ansvarsutkrävandet ser ut. Genom föreställningar som dessa aktörer driver om skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet i relation till debatten om kriminalitet, trygghet och säkerhet kan förståelse nås om de olika aktörernas agerande. Följande frågeställning har formulerats:

Hur ramar Socialdemokraterna, Moderaterna och Vänsterpartiet in skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet och vad får det för politiska konsekvenser?

1.4 Tidigare forskning

1.4.1 Skjutvapenvåldet

I tidigare forskning finns det ett generellt intresse för utvecklingen av skjutvapenvåldet, inte minst inom svensk kontext.

Rostami (2019) skriver om fenomenen inom organiserad brottslighet som har definierats som antagonistiska hot, utvecklingen av dessa och hur de kan karaktäriseras. Ett av fenomenen är skjutvapenvåldet som beskrivs som en organiserad form av grov brottslighet. Utvecklingen av våldet i kriminella miljöer har en uppåtgående trend där bland annat det dödliga skjutvapenvåldet mellan och av personer inom den kriminella miljön har ökat i Sverige (Khoshnood, 2017; Rostami 2019, Sturup et al, 2018a; Sturup et al; 2018b). Allt fler unga

män involveras i gäng och skjutvapenrelaterade mord och dråp (Khoshnood & Fritz, 2017; Sturup et al., 2018a). Enligt Rostami (2019: 33–35) har den våldsamma utvecklingen inom den organiserade brottsligheten med skjutvapenvåldet lett till en ny och starkare dimension. Rostami (ibid: 35) menar att det är en negativ utveckling i Sverige och att detta är en av Sveriges säkerhetsutmaningar (ibid: 35). Khoshnood (2017: 159) hävdar också att ökningen av skjutvapenvåldet i Sverige är ett nytt och farligt fenomen som orsakar allvarliga konsekvenser för landet. Då fenomenet gängrelaterat våld där skjutvapen har en central roll är nytt i Sverige menar Khoshnood kan förklara de stora problemen och brister som det svenska rättsväsendet har i bekämpningen av skjutvapenvåldet. Detta mot bakgrund av att våldet ökar samt att den stora majoriteten av gängrelaterade mord förblir ouppklarade trots att polisen uppger att de i de flesta fall vet vem mördaren är men inte kan bevisa det. Författaren menar att detta har en negativ påverkan på allmänhetens förtroende för polis och rättsväsendet (ibid).

I Gerell et al.s (2021: 1–2; 14) studie om det ökade skjutvapenvåldet i Sverige drar författarna slutsatsen att skjutningarna och dödsskjutningarna är starkt koncentrerat till den öppna drogmarknaden i så kallade utsatta områden. Dessa områden visar även på höga risker för upprepade skottlossningar efter en första skottlossning. Bland de studier som gjorts utanför Sverige är förklaringen till användningen av skjutvapenvåld främst drogmarknaden där skjutvapen använts i konfrontationer mellan kriminella gäng. Här kan Kanada (Erickson & Butters, 2006), England och Wales (Bennett & Holloway, 2004) och Skottland (McKeganey & Norrie, 2000) lyftas som exempel.

En kombination av höga siffror av antal olagliga skjutvapen och gäng i Sverige anses vara huvudorsaken till de ökade skjutningarna (Khoshnood, 2018: 44). Enligt Khoshnood et al. (2017) används fler skjutvapen som *Modus Operandi*³, eftersom det är lättare att skaffa skjutvapen olagligt på grund av ökningen av gängrelaterad brottslighet (Khoshnood et al. 2017: 2). Brottsförebyggande rådet (Brå) (2021:11) skriver i sin studie om dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder att ökningen av det dödliga skjutvapenvåldet i Sverige kan handla om att det finns en särskild gruppdynamik i den

³ Modus Operandi = en metod som en gärningsperson använder för att kunna genomföra sitt brott. Till exempel att en gärningsperson använder skjutvapen vid gärningen för att uppnå sitt mål. (Khoshnood et al., 2017: 2).

kriminella miljön, vari skjutningar utlöser varandra. Varför denna dynamik har uppstått i Sverige är enligt Brå till stor del oklart (ibid).

I boken *Kriminalpolitik - brott och straff i Sverige sedan 1965* skriver professor Tham (2018: 144) om trenderna för den kriminalpolitiska utvecklingen i Västeuropa. Enligt Tham råder det i nuläget en trend som tyder på att större politisk uppmärksamhet riktas mot vålds- och sexualbrott, narkotikabrott och organiserad brottslighet. Följden av detta har blivit ökad lagstiftning. Tham beskriver hur Sveriges kriminalpolitik har övergått till användning av betydligt längre fängelsestraff, alarmism, flera strafflagstiftningar och känslfullare politik. Utveckling benämns som *Den straffande vändningen* (ibid: 139).

Den tidigare forskningen om gängrelaterat skjutvapenvåld har fokuserat på att studera problemet som en del av fenomenet organiserad brottslighet, den negativa utvecklingen av och orsakerna till skjutningar och dödsskjutningar i svensk och internationell kontext. Inom forskningsområdet har det främst behandlats som en kriminologisk fråga men också inom andra vetenskapliga discipliner som klinisk medicin, psykologi och rättsvetenskap (Blumstein, 1995; Khoshnood & Fritz 2017; Khoshnood 2019; Khoshnood et al., 2017). Utvecklingen av och orsakerna till skjutvapenvåldet tycks inte helt beröra den politiska dimensionen. Det förefaller som att skjutvapenvåldet som problem är ett utforskat område i statsvetenskapen, eftersom det saknas vetenskapliga studier som fokuserar på framställningen och hanteringen av det gängrelaterade skjutvapenvåldet i politisk kontext. Därför kan denna uppsats bidra till att fylla den luckan genom en statsvetenskaplig studie om skjutvapenvåldet med ett perspektiv på politisk krishantering för att bredda och öka förståelsen om ämnet.

1.4.2 Inramning och ansvarsutkrävande

Denna studie är inte enbart intresserad av att studera politiska aktörers inramningar av ett fenomen som problem eller kris, utan vill också bidra till förståelse för hur politiska aktörer framställer och hanterar kriser genom att agera på ett visst sätt samt vad det får för politiska implikationer. Fokus för de politiska implikationerna ligger på frågan om ansvar och skuld. I den teoretiska litteraturen om politisk krishantering finns det studier som har behandlat detta.

Brändström och Kuipers (2003) skriver om politiska aktörers förskjutande av ansvar vid politiska kriser och har konstruerat en modell för hur beskyllningstävlingar kan utvecklas beroende på aktörernas inramningsstrategier och vilken typ av ansvar eller skuld som kriser

kan medföra. Enligt författarna tenderar politiker att vilja definiera krisen smalt, till exempel som en enskild företeelse, medan kritiker vill se krisen ur ett bredare perspektiv för att kunna definiera den som ett resultat av ett strukturellt fenomen (ibid: 298). De menar att kriser kan förstås ur tre nivåer och ställer följande frågor för respektive nivå, *nivå 1*: Vad hände?, *nivå 2*: Varför hände det? och *nivå 3*: Vem är ansvarig? Den första nivån avser att definiera allvaret i frågan, häri belyses de centrala värden som påstås vara hotade. I den andra nivån handlar det om att avgöra om problemet anses vara en incident eller om problemet beskrivs som ett symtom på underliggande politiska misslyckanden. I den tredje nivån avgörs vem som är skyldig (ibid: 279–280; 298; 302).

Benoit (1995: 71) studerade försvarstal och har analyserat språkliga strategier som används i politiken efter kriser. Utifrån sitt resultat har Benoit utformat ett teoretiskt ramverk om hur aktörer ska återupprätta och skydda sitt anseende. Enligt Benoit ska offentliga aktörer bemöta beskyllningar om oförrätter. Det är fem kategorier av retoriska strategier som lyfts fram som inbegriper rättfärdigande retorik, vilka är *denial*, *evasion of responsibility*, *reduction of offensiveness*, *corrective action* och *mortification* (ibid: 74). Svedin (2015: 124–125) skriver om hur ansvariga ska agera när det framkommer att hanteringen av krisen inte har hanterats korrekt, är misslyckad och har underlåtit. Svedin menar att de ansvariga i detta läge kommer att hamna i en fas som kallas för ansvarsutkrävande. Det är fyra aktörer som bedöms kunna initiera ansvarsutkrävandeprocessen, vilka är allmänheten, kollegor, rättsväsendet och media (ibid: 127–128). I denna fas kommer ansvariga aktörer och händelsen utvärderas och man kommer titta på hur väl rådande regler och normer har följts samt huruvida de levde upp till förväntningarna hos allmänheten. Dessutom utreds vilka lämpliga påföljder ansvariga ska få (ibid: 125). När missförhållanden eller felaktigheter i hanteringen av krisen upptäckts finns det anledning för de ansvariga att tydligt ta på sig ansvaret för att öka sitt förtroende och upprätthålla legitimitet i frågan. Genom att ansvariga erkänner skuld i frågan och erbjuder kompensation för skadorna till de drabbade menar Svedin att det kan skapa ett symboliskt avslut på krisen (ibid: 130–131).

I studier om politiska aktörer har teorier kring skuld och ansvarsfrågor dominerat. Enligt Brändström (2016: 20) råder det dock en kunskapslucka i forskningen om hur ansvarsutkrävandestrategier tillämpas under kriser. Brändström refererar till 't Hart & Bovens (1999) samt Hood (2002) och menar att det inte finns mycket vetenskapligt arbete som explicit fokuserat på att förstå hur strategier iscensätts och anpassas i relation till händelser av

ansvarsutkrävande vid kriser (Brändström, 2016: 20). Det handlar om att skapandet och användandet av inramningar och strategier förändras över tid när aktörer interagerar och engagerar sig i att beskriva sin tolkning av händelserna och samtidigt konkurrera om att få den vinnande inramningen. Denna studie förväntas kunna ge ett kunskapsbidrag genom valet av att använda Boin et al.s (2009) teoretiska ramverk om inramning och krisexploatering till forskningsämnet och det gap som Brändström (2016) belyser.

Boin et al.s (2009) teoretiska ramverk ger möjlighet att studera efterspelet av en situation och tillåter undersökning av eventuella förändringar i relation till strategierna som politikerna väljer under händelseförloppet. Denna uppsats kommer kunna göra detta genom att studera partiernas talakter kring fenomenet under olika år. Boin et al. analyserar aktörers politiska ställning på situationen utifrån aspekter som aktörernas värderingar, intressen och position samt hur det påverkar deras uppfattning, tolkning och inramning för om de uppfattar situationen som ett problem eller kris men även hur detta får betydelse och utspelar sig i frågan om ansvar. Detta kan bidra till god grund för att kunna besvara studiens frågeställning då viktiga faktorer i politikens agerande och i det politiska spelet tas med i analysen.

I de flesta studier som presenterats i detta avsnitt är en förutsättning för analys att en kris är avslutad, att krishanteringens bedöms som misslyckad och/eller att syftet med användning av teorierna är att utvärdera krishanteringens. Givet detta kommer dessa teorier uteslutas, eftersom de inte kommer bidra till att lösa uppsatsens forskningsproblem. Boin et al.s teoretiska ramverk är däremot ett relevant val, eftersom det passar fenomenet. Utvecklingen av det gängrelaterade skjutvapenvåldet är som tidigare belysts ett nytt fenomen i Sverige som inte har studerats i en politisk kontext tidigare. Därför behövs ett teoretiskt ramverk som Boin et al. (2009) presenterar där vi först kan studera hur problemet definieras av politiska aktörer och sedan ta reda på de politiska konsekvenserna utifrån ansvarstagande och ansvarsutkrävande.

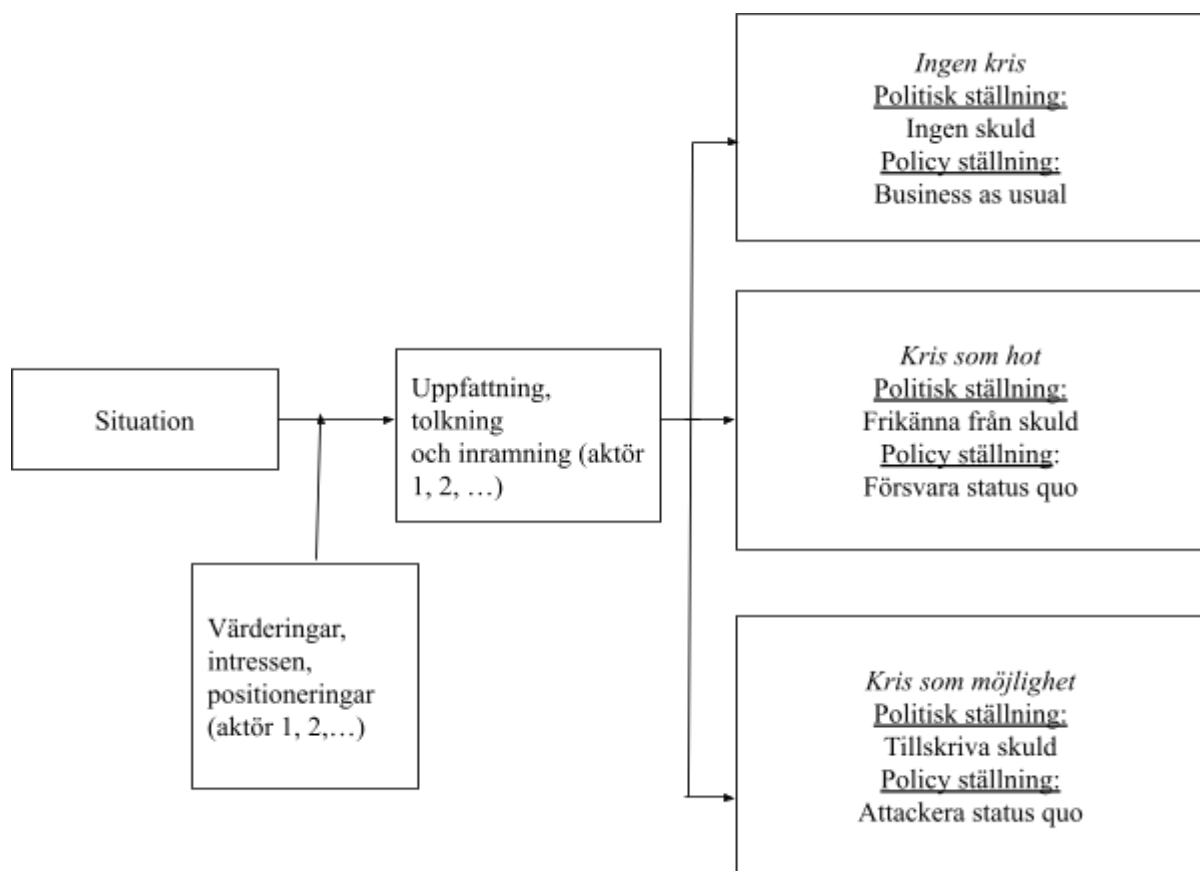
2. Teorianknytning

2.1 Inramning, framing contests och kris

En central del i uppsatsen och syftet som ska besvaras handlar om politiska aktörers handlande i en situation där en kamp förs mellan olika aktörer som konkurrerar om att få sin inramning accepterad som en bild av sanningen. Detta kan förstås i termer av "framing contests" som är en del av meningsskapande i kriskommunikation där politikernas presentation av sin inramning syftar till att de ska bli hörda och få gehör (Entman, 2003: 417; Goffman, 1974: 22). Meningsskapande handlar om att beslutsfattarna behöver lyckas beskriva ett narrativ där de försöker etablera sin bild av krisen och dess betydelse för samhället som den dominerande inramningen. Utöver att vinna kampen om inramning handlar politisk kriskommunikation här även om att aktörerna ska erha makten över allmänhetens uppfattning om ansvaret för krisens orsaker, åtgärder samt konsekvenser (Goffman, 1974; Boin et al., 2009; Boin et al., 2017; Brändström & Kuipers 2003; Seeger & Sellnow 2016; 't Hart 1993).

Det finns ett stort utbud av krisdefinitioner inom forskningsfältet krishantering. I denna uppsats kommer Boin et al.s (2017) definition av kris att tillämpas som ett komplement till Boin et al.s (2009) krisinramningar. Boin et al.s (2017: 5) menar att en kris kan förstås som en social konstruktion. Enligt författarna uppstår kriser när medlemmar i samhällssystemet upplever att kärnvärden eller livsnödvändiga funktioner hotas. Det kan exempelvis handla om värden som trygghet, säkerhet, välfärd, liv och hälsa som riskeras eller hotas till följd av våld. Kriser kan även ses som misslyckanden av policy. Författarna menar att "we speak of crisis when people experience or [...] 'frame' such critical junctures as urgent threats that must be addressed as a matter of top priority (ibid: 5). Vidare skriver Boin et al. att "in our definition of crisis, a social system - a community, an organization, a policy sector, a country, or an entire region - experiences an urgent threat to its basic structures or fundamental values, which harbors many 'unknowns' and components: threat, urgency, and uncertainty" (ibid: 6). De tre begreppen hot, brådska och osäkerhet är socialt konstruerade och avseende brådskande är uppfattningen om tidspress en definitionsfråga. Därför menar Boin et al. att en kris kännetecknar en situation då människor upplever hot som klara och närvarande faror som måste hanteras nu snarare än senare (ibid).

Vid krissituationer finns tre olika ståndpunkter som politiska aktörer kan anta, vilka är ingen kris, kris som ett hot och kris som en möjlighet. Boin et al. (2009: 84) menar att uppfattningar om en kris kan variera i ett samhälle där politiska aktörer kan uppleva och rama in situationen olika på grund av skiljaktigheter i deras värderingar, position och ansvar. Det är utifrån de olika uppfattningarna och därefter valet av ståndpunkt som aktörerna kommer att utforma en strategi. Detta inbegriper de konstruerade beräkningar som kommer att presenteras i avsnittet om ansvarsutkrävande utifrån krisexploateringsteorin. Boin et al. har skapat en modell för de tre inramningar som politiska aktörer kan gestalta:

Figur 1, Inramningar; kris som framing contests (Boin et al, 2009: 84), (författarens översättning)

Figur 1 illustrerar hur flera olika faktorer påverkar aktörer som i sin tur avgör deras bedömning av en situation. Aktörer kan välja att rama in situationer på olika sätt och beroende på aktörernas val av inramning kommer utfallet bli olika. De olika ställningstaganden som kommer att åskådliggöras är det som huvudsakligen styr och förklarar aktörernas ställningstagande inför de olika strategierna, detta redovisas i Tabell 2.

Boin et al. (2009: 85–86) beskriver talakterna inom respektive krisinramning som ingår i framing contests. Enligt Boin et al. handlar första framing contest om huruvida händelsen kommer betraktas som en högt prioriterad fråga eller om det kommer ignoreras eller gradvis hanteras enligt vanliga rutiner. Författarna påstår att förespråkare av *inramning 1*, ingen kris, tenderar att minimera händelsens signifikans medan förespråkare av *inramning 2*, kris som hot, är mer benägna att erkänna detta. Förespråkare av *inramning 3*, kris som möjlighet, är mest benägna att maximera händelsens signifikans. Det finns olika politiska risker med detta menar Boin et al. Genom att följa en ram av typ 1 kan man riskeras att anklagas för blindhet och passivitet och den politiska risken med ramar av typ 3 är att framstå som alarmistisk och opportunistisk. Båda typerna kan anklagas för att deras verklighetsuppfattning är orealistisk men även att de ljuger. Vidare redogör Boin et al. för den andra framing contest som fokuserar på orsaken i frågan om vem eller vad som driver händelseförloppet och detta sker när förnekande inte längre är ett alternativ. Förespråkare av typ 2 inramningar följer en talakt där man erkänner att situationen är stor, farlig och brådskande men hävdar att det inte är deras fel samt talar för att alla behöver enas för att hantera denna tragedi. Förespråkare av typ 3 inramningar framställer istället en bild om att situationen är stor, farlig och brådskande och det beror på att aktörerna som regerar har misslyckats, svikit folket och behöver ersättas (ibid: 87–88).

Enligt Boin et al. är det mer troligt att personer i oppositionen väljer att betrakta en kris som en möjlighet. Detta innebär att de har möjlighet att påverka det politiska läget för att få gehör för sin agenda, exempelvis genom att tillskriva regeringen ansvar genom att fokusera på skulden samt utse en eller flera syndabockar och utöva påtryckningar (ibid). Den politiska eliten, vilket i detta sammanhang är regeringen, är enligt författarna mer benägna att inte bedöma och beskriva krisen som just en kris och att det politiska ställningstagandet inte är en skuld samt att inga policyförändringar framhålls. Det finns även ett annat alternativ för vilken ställning de i regeringen kan vara mer benägna att anta, nämligen att i början av krisförloppet bedöma en kris som ett hot. Detta möjliggör för de att frikänna sig från skuld genom att sprida ut skulden samt försvara status quo (ibid: 88).

Som tidigare nämnts menar Boin et al. (ibid: 84–85) att det finns tre olika ståndpunkter som aktörer kan välja att anta i en krissituation. Författarna beskriver dessa på följande vis:

(1) *Ingen kris*: Förnekelse över att händelserna i fråga representerar något mer än en olycklig händelse, och därmed är benägna att tona ned idén om att det skulle innebära några konsekvenser på deras rådande politik eller policy överhuvudtaget (ibid: 84, författarens översättning).

(2) *Kris som hot*: Bedömer händelserna som ett kritisk hot mot det kollektivt goda som tar sig i uttryck i status quo, vilket fanns innan dessa händelser uppkom, och som leder till en benägenhet i att försvara de politiska aktörerna i regeringen och deras verktyg (befintliga policies). Detta väcker viss kritik (ibid, författarens översättning).

(3) *Kris som möjlighet*: Bedömer händelserna som en kritisk möjlighet att exponera brister i status quo, så som det var tidigare och därmed medför en benägenhet att leta efter syndabockar i regeringens status quo agerande och peka ut dessa som dysfunktionella policies och organisationer. Detta för att mobilisera stöd hos opinionen som kan resultera i att dessa aktörer avgår eller andra substantiella förändringar (ibid: 84–85, författarens översättning).

2.2 Ansvarsutkrävande

När ett problem definierats som en kris hamnar fokus direkt på vem som bär skulden och ansvaret (Brändström & Kuipers, 2003: 298). I studier om ansvarsutkrävande efter krissituationer framkommer att om ansvarsutkrävandeprocessen i hög grad är öppen kommer det ta längre tid för en kris att avslutas (Benoit, 1995; Boin et al., 2009; Brändström, 2016; Brändström & Kuipers, 2003; Svedin 2015). Boin et al. (2009: 83) har utvecklat en teori om krisexploatering som handlar om att politiska aktörer kan använda en målmedveten kris-liknande retorik för att försöka påverka det politiska landskapet för det politiska stödet hos politiskt förtroendevalda och regeringen samt de policies dessa infört. Teorin fokuserar på olika politiska aktörers ansvarstagande och ansvarsutkrävning, där politiskt ansvariga personer, regeringen och deras kritiker som utgörs av oppositionen är de centrala aktörerna. Kritikerna kan också vara personer som tillhör samma parti eller block och därmed inte bara de som är i direkt opposition. Det finns två val som kritiker måste välja mellan vid ett kristillfälle och det är att frikänna eller tillskriva regeringen för krishantering. Därefter kan de politiska aktörerna i regeringen välja att acceptera kritiken eller förneka ansvaret för det som inträffat (ibid: 88–89). Enligt Boin et al. kan detta resultera i att regeringen och dess kritiker kan sätta igång det som kallas för beskyllningstävlingar. Det finns även andra politiska konsekvenser beroende på vilken strategi regeringen väljer, det kan handla om att minimera skuld, undvika skuld och erkänna skuld (ibid).

Det tycks i synnerhet vara beskyllningstävlingar och skulderkännande som resulterar i negativa politiska konsekvenser för regeringen, enligt författarna. Det är inte samma uppenbara konsekvenser för minimerande och undvikande (ibid: 94–95). I denna studie kommer författaren inte att analysera huruvida detta stämmer, eftersom det finns flera olika faktorer som kan påverka det politiska spelet, till exempel valresultat eller opinionen. Därmed går det inte att påvisa ett korrekt eller noggrant kausalt samband även om att det kan finnas anledning att tro att det gängrelaterade skjutvapenvåldet och debatterna efter skjutningarna kan påverka valresultatet. Fokus i denna uppsats om ansvarsutkrävande kommer istället ligga på hur ansvarsutkrävandet ser ut i den politiska samhällsdebatten efter att en potentiell kris inträffat.

Boin et al. har skapat ett analysverktyg och konstruerat en tabell (se Tabell 2) utifrån sin teori om krisexploatering (ibid: 88). Mot bakgrund av att det är ett relevant analysverktyg gällande ansvarsutkrävande kommer tabellen således att användas i denna uppsats. Tabellen används för att försöka utröna hur det ser ut när regeringen drabbar samman med oppositionen. Enligt författarnas tabell väljer oppositionen att skylla krisen och dess konsekvenser på regeringen om de vill och har möjlighet till det. Bestämmer sig oppositionen för att de har tillräckligt material för att skuldbelägga regeringen behöver oppositionen därefter avgöra om de antingen ska kräva att regeringen ska avgå eller detta ska utnyttjas för att se till att underminera regeringens auktoritet genom att skada deras rykte. Medan oppositionen ska hantera detta behöver regeringen besluta sig för två olika strategier. Den ena strategin är att avleda och förneka ansvaret om de vill och har möjlighet till det, den andra är att acceptera och erkänna ansvaret till viss del eller fullständigt (ibid: 88–89).

Kritiker		
Regeringen	Frikänna från ansvar	Tillskriver ansvar
Erkänna ansvaret	I. <i>Skuldminimering</i> : Den politiska eliten slipper troligtvis skuld.	II. <i>Skuldacceptans</i> : Det är troligt att den politiska eliten skadas.
Förneka ansvaret	III. <i>Skuldundvikande</i> : Den politiska eliten slipper troligtvis skuld.	IV. <i>Beskyllningstävling</i> : Den politiska eliten kan skadas, lyckas fly eller föryngras, allt är möjligt.

Tabell 2. *Krisexploatering, det politiska spelet (Boin et al., 2009: 89), (författarens översättning).*

Boin et al.s tabell formulerar olika strategiska val som regeringen och oppositionen ställs inför vid en krissituation. Utifrån de olika politiska strategierna kan man i debatten om ansvarsutkrävande och skuld föreställa sig olika utfall som kan inträffa genom användandet av detta analysverktyg. Analysverktyget möjliggör även att förändringar i aktörers handlingssätt och ställning samt politiska tillgångar kan synliggöras under händelseförloppet av krisen när nya händelser inträffar (ibid: 88-89).

Boin et al. presenterar fyra olika utfall, vilka är skuldminimering, skuldacceptans, skuldundvikande och beskyllningstävling. Det mest sannolika utfallet för krisinducerad politik är IV. Beskyllningstävling. I. Skuldminimering är det ideala utfallet men det förstås som det minst troliga. II. Skuldacceptans och III. Skuldundvikande ligger någonstans däremellan. Enligt Boin et al. står utfall IV. för en oförutsägbar framtid som en beskyllningstävling kan innebära. Det kan resultera i allt från utredningar till omprövningar samt att det inte är möjligt att förutspå vad som kommer hända och vem som kommer stå som slutlig vinnare (ibid: 90). Kommande stycken beskriver de politiska avvägningar som författarna hävdar att berörda politiska aktörer tar ställning till.

Kritikerna, den politiska oppositionen

Skuldacceptans är utfallet som oppositionen ska föredra enligt Boin et al. (ibid: 89). I detta fall handlar det om att den politiska oppositionen ska bestämma sig för att tillskriva skulden till regeringen. Oppositionen kommer dock hamna i utfallet beskyllningstävling om regeringen väljer att förneka ansvaret, vilket kommer göra det mycket svårare att förutse resultatet. Enligt Boin et al (ibid: 88–89) är sannolikheten mycket liten att regeringen kommer välja att erkänna ansvaret och därför menar författarna att oppositionen behöver ha i åtanke att de förmodligen kommer hamna i skuldundvikande eller beskyllningstävling. Det mest gynnsamma och därmed lämpliga taktiska valet för oppositionen är utfallet skuldundvikande, vilket innebär att oppositionen bör välja att frikänna regeringen från ansvar. Idealt sett kan detta resultera i att vissa individer i regeringen avsätts men också att policies förändras, dock är detta förknippat med risker. Om regeringen väljer att erkänna ansvaret kan oppositionens val om att frikänna resultera i att oppositionen hamnar i det mest missgynnsamma utfallet för dem, vilket är skuldminimering (ibid).

Politiska eliten, regeringen

Regeringen ställs också inför olika politiska avvägningar. För dem kan krisen vara till deras fördel och öka deras anseende eller så kan de riskera att bli mycket pressade gällande deras position samt de policier som de presenterat. Skuldminimering eller skuldundvikande är de strategiska valen som bör föredras om regeringen huvudsakligen fokuserar på sin egna politiska överlevnad. Däremot måste regeringen överväga sannolikheten att kritikerna kommer välja ett alternativ som stämmer överens med skuldminimering eller skuldundvikande, vilket då förutsätter att oppositionen valt att frikänna regeringen. Beroende på regeringens bedömning av oppositionens beslutsamhet och förmåga att orsaka regeringen stor eller ingen skada kan valet att ta på sig ansvaret för situationen vara någonting att föredra. Detta eftersom det kan leda till att regeringen betraktas som självreflekterande, seriösa och rättvisa (ibid: 89).

Då det föreligger en stor sannolikhet att kritikerna kommer tillskriva regeringen en skuld är det enligt Boin et al. bättre för regeringen att välja en strategi som förbereder de att undvika en skuld (ibid). Den politiska eliten ska göra detta för att undvika skuldacceptans, vilket är det värsta tänkbara scenariot för dem. Även detta är förknippat med risker, eftersom de politiskt förtroendevalda fortfarande kan drabbas av en större förlust i den utdragna kampen om skuld som är det mest sannolika att inträffa i en beskyllningstävling. Däremot skulle regeringen, teoretiskt sett, kunna skapa en möjlighet i detta genom att dra nytta av sin makt som den sittande regeringen. De kan då manipulera krisutredningen genom att exempelvis förlänga, fördröja, påskynda och omformulera eventuella utredningar samt processen för ansvarsskyldigheten. Detta är förutsättningar som kritikerna inte har (ibid: 89–90).

I denna uppsats kommer den politiska eliten vara Socialdemokraterna som regeringsparti och kritikerna kommer att bestå av oppositionspartierna Moderaterna och Vänsterpartiet.

3. Metod

3.1 Fall

Studien syftar till att skapa förståelse till hur skjutvapenvåldet ramas in och hur de konkurrerande inramningarna resulterar i olika politiska implikationer gällande ansvarsutkrävande. Detta är en del i det politiska spelet för politiska aktörer att legitimera sin makt och använda den för att få igenom sina förslag. Det här är ett fall av hur ett fenomen konstrueras och hanteras politiskt bland riksdagspartierna, i detta fall hur inramningar och ansvarsutkrävande utövas i relation till gängkriminalitet i svensk politik. Denna fallstudie betraktas som en *disciplined configurative case*, vilket är en teorikonsumerande studie. Författaren är intresserad av förståelse och förklaring av en företeelse utifrån teoretiska resonemang (George & Bennett, 2005: 75), i detta fall utifrån Boin et al.s teoretiska ramverk (2009).

Alla åtta riksdagspartier kommer inte att undersökas på grund av tid och att materialen skulle behöva avgränsas om samtliga partier studeras. Därför har ett strategiskt urval gjorts där tre politiska partier i riksdagen valts ut som analysenheter, vilka är Socialdemokraterna, Moderaterna och Vänsterpartiet. Socialdemokraterna är ett av regeringspartierna som ingick i koalitionsregering tillsammans med Miljöpartiet. Att Socialdemokraterna valts som representant för regeringen i denna studie är för att partiet är det största riksdagspartiet i Sverige med flest mandat i riksdagen och statsministern är socialdemokrat (Riksdagen, u.å.). Moderaterna som är Sveriges näst största parti och ett oppositionsparti som utgör den andra troliga statsministerkandidatpartiet är av intresse att studera utifrån deras position, hur de uttrycker sig, hur de vill rama in skjutvapenvåldet och hur de strategiskt lyfter fram frågan om ansvar. Enligt Boin et al. (2009: 82) kan det finnas politiska aktörer som är kritiker trots att de tillhör samma block. Därför är det av intresse att undersöka Vänsterpartiet som blev opposition till det nya styret efter valet 2018 (Riksdagen, u.å) och att dessutom kunna jämföra hur inramningen och ansvarsutkrävandet uttrycks i debatten med ett oppositionsparti till vänster och ett till höger.

Politiska ledamöter inom Socialdemokraterna, Moderaterna och Vänsterpartiet är de som ska analyseras. Då fokus ligger på skjutvapenvåldet i relation till gängkriminaliteten utifrån

debatten om kriminalitet, trygghet och säkerhet baseras valet av ledamöter som undersöks på när skjutningar och dödsskjutningar varit ett fokusområde i debatter mellan åren 2018–2021. Följaktligen är det partiledare och rättspolitiska talespersoner som representerar respektive parti och dessa är:

- *Socialdemokraterna*: dåvarande statsminister och partiledare Stefan Löfven och före detta justitie- och inrikesministern Mikael Damberg.
- *Moderaterna*: partiledaren Ulf Kristersson och Moderaternas rättspolitiska talesperson Johan Forssell.
- *Vänsterpartiet*: dåvarande partiledare Jonas Sjöstedt, nuvarande partiledare Nooshi Dagostar och Vänsterpartiets rättspolitiska talesperson Linda Snecker.

3.2 Analysmetod

Denna studie grundar sig på en kvalitativ textanalys genom den uttolkarorienterade strategin. Valet av detta motiveras med att textanalys som metod är ett omfångsrikt verktyg i genomläsningen av information, där man systematsikt kan läsa av tankestrukturen i det materialet som studien behandlar (Boréus & Bergström, 2018: 31; 35). Detta är relevant för analysen av empirin som kommer att analyseras enligt Boin et al.s (2009) teoretiska ramverk, där språket är en central del i inramnings- och ansvarsukträvandeprocessen. Därför anses en kvalitativ ansats vara lämplig för studien eftersom den hänger samman med de teoretiska utgångspunkterna (Eliasson, 2013: 21). Med en kvalitativ metod kan vi studera ett fenomen noggrant och intensivt för att ta reda på hur fenomen skildras i olika material. Den kvalitativa analysen tillför en innehållsrik och djupgående läsning och analys av materialet, vilket passar väl med metoden för en kvalitativ textanalys. Genom att använda textanalys som metod för att undersöka partiernas utsagor och agerande i debatten om skjutvapenvåldet kan en betydande förståelse nås om det politiska spelet.

I denna studie genomförs textanalysen genom att språket i materialen som rör hanteringen av skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet i debatten om kriminalitet, trygghet och säkerhet analyseras i enlighet med Boin et al.s (2009) teoretiska ramverk. Studien kommer att fokusera på hur våldet omtalas och hur det problematiseras genom hur de olika partierna tolkar och ramar in problemet på ett visst sätt utifrån position, intressen och värderingar för att tillskriva någon skuld eller undvika skuld själv. I avsnitt 3.4 *Operationalisering* har operationaliseringsfrågor formulerats med stöd av teoretiska frågor utifrån författarnas

teoretiska ramverk. Operationaliseringsfrågorna kommer att användas som stöd i läsningen av materialet och är de som styr strukturen i analysdelen.

En kvantitativ systematiskt innehållsanalytisk metod skulle kunna användas för att studera vilken inramning av våldet samt utfallen för val av strategi för ansvar som dominerar den rådande diskursen. Det är ett användbart tillvägagångssätt där man kan välja ut egenskaper i en text eller flera texter där man sedan kan räkna och kategorisera förekomsten av dessa egenskaper. Det ger en möjlighet till att behandla ett stort material och inkludera fler analysenheter som i detta fall skulle kunna vara samtliga partier i riksdagen. Därmed kan det bidra till ett övergripande perspektiv av det forskningsområde som undersöks. För uppsatsen kan en kvantitativ ansats tillföra en större generalisering av partiernas politiska ställning i frågan och därmed öka reliabiliteten. Däremot belyser Bergström och Kohl (2018: 77) att en kvantitativ innehållsanalys där analytikern kvantifierar förekomster av ett innehåll inte alltid är meningsfullt. Att undersöka hur och i vilket sammanhang någonting sägs kan vara viktigare. För denna uppsats berörs detta och därför har en kvantitativ innehållsanalys av källmaterialet valts bort. För att man dels kan prata om våldet och gängkriminalitet på många olika sätt, dels för att den kvantitativa metoden inte är lika öppen för tolkning och fokuserar på hårddata, vilket begränsar författaren att skapa en större förståelse om fallet som studeras (Hallenberg et al., 2008:12–15). Därför är en tolkande textanalys ett lämpligare val av metod, eftersom författaren syftar till en djupgående analys för att beskriva diskursen partierna bedriver gällande frågan om skuld och ansvar och dess politiska implikationer samt hur det uttrycks som samhällsproblem eller kris, på vilket sätt och för vem.

En kritik mot uppsatsens valda metod är att den är mycket öppen för tolkning, vilket innebär att analysen kan bli subjektiv och att det därmed finns risk för subjektivitet (George & Bennet, 2005: 17–19). Det handlar bland annat om att författarens förförståelse kan påverka den kunskap som presenteras i analysen och det i sin tur kan medföra en risk för att förståelse för riksdagspolitikernas utsagor i uppsatsen kan ha påverkats av författarens stereotyper, tolkningsramar eller andra former av bias. Dessutom kan studien påverkas av reliabilitetsproblem, eftersom det inte är säkert att författarens tolkning av en aktörs agerande är tolkat på samma sätt som en annan person som genomför exakt samma studie. Därför är det viktigt att vara medveten om författarens roll i framställningen av forskningen och på grund av detta kommer tolkningen i analysen genomföras med en medvetenhet att

författarens förförståelse påverkar tolkningen av materialet (Boréus & Bergström, 2018: 31–32).

3.3 Material

Materialet i denna studie kommer att utgöras av offentliga politiska uttalanden i form av politiska debatter där skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet behandlas mellan åren 2018–2021. Undersökningen fokuserar tidsmässigt på perioden 2018–2021, detta då de kraftigt ökade siffrorna från 2017 på skjutningarna och dödsskjutningarna kan ha startat den aktuella och intensiva politiska debatten i riksdagen och media om fenomenet skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet. Primära källor av partiernas politiska och offentliga uttalanden används och prioriteras för att dessa utvalda källor ska vara representativa för partiernas inramning och ansvarsutkrävande av våldet (Booth et al., 2019: 102). En tydlig bild av partiernas inramning och ställning i frågan om skuld och ansvar kan fångas genom att undersöka de formuleringar som riksdagspolitikerna väljer att använda i debatten. Det är i debatten där alla partier möts i samma rum som det politiska spelet återspeglas i hög grad. Totalt kommer fem debatter att användas till det empiriska materialet. Mer specifikt kommer tre riksdagsdebatter, en partiledardebatt, en aktuell debatt och en särskild debatt (2018; 2019; 2020b), en radiodebatt från Sveriges Radio (2020a) och en debatt från debattprogrammet Agenda på SVT (2021) att analyseras. Detta anses vara ett lämpligt material i förhållande till uppsatsens teoretiska utgångspunkter samt studiens validitet där materialet för de olika analysenheterna är i stor del jämförbara och motsvarar varandra (Boréus & Bergström, 2018: 42). Genom att söka efter uttryck om skjutningar och dödsskjutningar kopplat till gängkriminalitet i flera källmaterial kan en representativ framställning nås av partierna och riksdagspolitikernas talakter. Dock bör det belysas att detta material endast är en del av den empirin som finns att tillgå. Debatterna som har valts anses vara relevanta att använda som material för denna studies syfte och forskningsproblem.

Studiens empiri utgörs av debatter som sker i kammaren och mediala debatter i form av radiodebatt och debattprogram där riksdagspolitikerna argumenterar för eller emot specifika ståndpunkter med oppositionen närvarande. Det kan innebära att politikerna kan utfrågas och konfronteras vid samma tillfälle till skillnad från andra debattkontexter som exempelvis debattartiklar, intervjuer, motioner och propositioner. De valda formerna av debatter i uppsatsen återspeglar en form av kamp. I denna kontext handlar det om kampen om tid att

tala och tid om att synas för att i största mån kunna presentera och argumentera för sin ståndpunkt, nå ut till medborgarna och försöka öka trovärdighet som kompetent i allmänhetens ögon (Ilie, 2010: 886; Nord & Strömbäck, 2012; 263–264). Detta innebär att författaren kan komma åt och förstå det politiska spelet i sin essens, eftersom det innehåller samtliga aktörers talakter i samma tid och rum vars kampen för makt och positioner i riksdagen genomsyras. För uppsatsens analys utifrån Boin et al.s (2009) teoretiska ramverk är detta avgörande.

De olika debatterna där riksdagspolitikerna problematiserar det gängrelaterade skjutvapenvåldet och argumenterar för åtgärder skapar en tydlig bild på hur fenomenet beskrivs. I dessa politiska debatter och när partierna sammanträder framkommer det hur partierna utifrån sina politiska idéer tar ett ställningstagande för att förespråka ett handlingsätt. Därmed möjliggörs en ökad insyn i partiernas ställning i den politiska frågan.

I den offentliga debatten mellan riksdagspolitikerna ställs dessutom olika argument tydligt emot varandra och meningsstrider pågår. Inom Boin et al.s (2009) inramnings- och ansvarsutkrävandeprocess är detta en central del. Följaktligen kan detta tillvägagångssätt av inhämtningen av material bidra med relevant underlag till den empiriska analysen och kan appliceras för de analysverktyg som inramnings- och krisexploaterings teorin erbjuder.

3.4 Operationalisering

För att uppnå studiens syfte och lösa forskningsproblemet behöver en operationalisering genomföras. Eftersom det analytiska ramverket i denna uppsats utgår från Boin et al. (2009) föreligger ett behov av att skapa en brygga mellan det teoretiska och det empiriska, vilket operationaliseringen kan möjliggöra. Detta kommer tydliggöra hur det teoretiska kan hittas i materialet (Eliasson, 2013: 9;13). Följaktligen kommer en rad frågor ställas till innehållet av debatterna i textform. Operationaliseringen kommer alltså att formuleras utifrån analysverktygets utformning som konstruerats av Boin et al. (2009). När en händelse eller kris sker uppstår olika inramningar bland aktörer och det kan leda till krisexploatering. För denna studie är det politiska spelet den sfär av krisexploatering som kommer att undersökas. Det är där dessa inramningar drabbar samman och skapar specifika typer av politiska konsekvenser (ibid: 88). Analysverktyget innehåller två olika infallsvinklar, regeringen och oppositionen, där aktörerna kan rama in situationen på tre olika sätt och kan välja två olika

strategier som i sin tur kan ge totalt fyra olika utfall. Således kommer följande frågor till empirin att ställas:

Hur ramas skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet av riksdagspartierna?:

- Ingen kris
- Kris som hot
- Kris som möjlighet

Vilken strategi uttrycker riksdagspartierna?

Regeringen

- Erkänner de ansvar?
- Förnekar de ansvar?

Oppositionspartierna

- Frikänner de från ansvar?
- Tillskriver de ansvar?

I de få fall där de empiriska observationerna varit latent och därmed inte manifesterade sett till de teoretiska antagandena som gjorts i studien har det funnits behov att tolka materialet (Esaiasson et al., 2017: 277). När budskapet har varit dolt och i behov av tolkning har författaren inlett med att tolka partiernas indirekta referenser utifrån kunskap som införskaffats om teorierna. Tolkningarna har sedan kategoriserats i krisinramningar, strategier och utfall som beskrivits i teoriavsnittet.

4. Analys

4.1 Riksdagspartiernas inramning av skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet

4.1.1 Socialdemokraterna

Regeringspartiet benämner skjutvapenvåldet som en mycket allvarlig situation och att gängvåldet är ett av Sveriges största samhällsproblem som måste hanteras (Löfven, 2018; Damberg, 2019; 2020a; 2020b). I partiledardebatten säger statsministern Löfven (2018) att våldsbrottsligheten inte på något sätt ska tolereras utan "den ska vi pressa tillbaka" och "knäcka den organiserade brottsligheten". Enligt justitie- och inrikesministern Damberg (2019; 2020a) är våldet ett akut problem och en prioriterad fråga för polisen och regeringen. Damberg (2020a) förklarar att "det är skjutningarna och sprängningarna som måste ner och att Sverige inte får vänja sig vid att de här kriminella gängen tar sig frihet på vår bekostnad". I den aktuella debatten på riksdagen uppger Damberg (2019) att han blir "förbannad och beslutsam" av att se hur människor drabbas. Damberg menar att gängkriminaliteten inte ska tillåtas "terrorisera bostadsområden och vanligt folk som försöker leva sina liv". Regeringen konstaterar att Sverige är i ett allvarligt läge. Löfven (2018) kallar de ökade skjutningarna för en "fruktansvärd utveckling". Det förefaller som att Socialdemokraterna uppfattar våldsutvecklingen och skjutvapnens roll inom gängkriminaliteten som en högt prioriterad fråga i politiken. De försöker visa upp en bild av att regeringen ska jobba hårt mot gängkriminella för att stoppa skjutningarna.

Dessa uttalanden som uttrycks i debatterna kan visa på att regeringspartiet ser skjutningarna som något mer än en olycklig händelse och att det innebär konsekvenser på deras rådande politik. Det framkommer även i debatterna att regeringspartiet upplever att kärnvärden och livsfunktioner hotas. Socialdemokraterna understryker att hanteringen av det gängrelaterade våldet är avgörande för Sveriges säkerhet, rättssäkerhet samt att medborgarnas frihet, trygghet och liv står på spel (Löfven, 2018; 2021; Damberg, 2019; 2020a; 2020b). Utifrån detta framgår att regeringspartiet projicerar en tydlig bild av att regeringspartiet diskuterar frågan om skjutvapenvåldet utanför ramarna inom normalpolitik och att det uppfattas som en extrem politisering där problemet diskuteras i termer av ett kristillstånd.

I samtliga debatter betonar Socialdemokraterna att regeringens åtgärder som har vidtagits och de ytterligare åtgärder som regeringspartiet föreslår mot gängkriminaliteten och gängvåldet är någonting som inte har gjorts under tidigare regeringar (Löfven, 2018; 2021; Damberg, 2019;

2020a; 2020b). Det förefaller som att Socialdemokraterna försöker rama in bilden av att de som regeringsparti har tagit och fortsätter ta problemet på stort allvar genom att de försvarar sin politik och sina policier. Detta tyder på att regeringen beskriver en inramning av typ 2, det vill säga "kris som hot". Till exempel hävdar Löfven (2018; 2021) att regeringens satsningar på polisen och att antalet poliser som utbildas är många fler "än vad som någonsin skedde under den borgerliga regeringen". Damberg (2019) benämner det som "historiska satsningar på svensk polis". Dessutom nämner Damberg (2020a) 34-punktsprogrammet, vilket är regeringens åtgärder mot gängkriminaliteten. Ministern understryker att poängen med programmet är att ta fram nya förslag som tidigare inte har funnits i Sverige och hävdar att det aldrig hänt så mycket som det gör nu. I den särskilda riksdagsdebatten uppger Damberg att regeringen genomför historiska satsningar på rättsväsendet och polisen som innefattar fler poliser, bättre verktyg för polisen, fler kameror och skärpta straff (Damberg, 2020b).

Det tycks som att regeringen erkänner händelsens signifikans genom det stora och kraftiga behovet av åtgärder som föreslås och vidtagits och kan därför indikera på att regeringen erkänner att detta är en krissituation. Dock försöker Socialdemokraterna visa upp en bild av att de inte är ensamma om att bära ansvaret för problemet, vilket ytterligare tyder på att regeringen följer en talakt av typ 2 krisinramning. Detta gör regeringen genom att de skiftar fokus till att uppmärksamma vem och vad som har orsakat fenomenet i syfte att sprida ut skulden och således kunna undvika skuld för den politik som de har bedrivit under sina två regeringsperioder, 2014–2018 och 2018–2022. Enligt Socialdemokraterna har situationen med gängvåldet uppstått till följd av politiken som bedrivits under de tidigare borgerliga regeringstiderna. Socialdemokraterna menar att det är på grund av att de borgerliga regeringarna inte satsade på integrationen, välfärden, rättsväsendet och skattehöjningar och att det har inneburit att staten varit frånvarande. Dessutom hävdar Socialdemokraterna att de borgerliga regeringarna har tillåtit gängkriminaliteten växa och pågå i decennier (Löfven, 2018; Damberg, 2019; 2020a, 2020b).

Socialdemokraterna visar ett intresse för att föra samman riksdagspartierna. Regeringspartiet understryker vikten av att riksdagspartierna behöver enas för att klara av att hantera situationen och klargör att det är ett gemensamt ansvar att ta itu med detta, vilket följer talakten av krisinramning 2 (ibid). I partiledardebatten betonar Löfven (2018) att "vi behöver samlas brett politiskt i den här kampen". Även Damberg (2019) använder liknande talakt som Löfven. Enligt Damberg har partierna i grunden en bra gemensam bild av problemen och

påstår att det finns en mycket stor “samstämmighet” om många av de föreslagna åtgärderna för att stoppa våldet och “tränga tillbaka gängkriminaliteten”. Genom att regeringen visar upp bilden av att alla behöver förenas för att hantera fenomenet kan man urskilja att regeringen försöker undvika fokus på sig och därmed frikänna sig från skuld. Följande citat beskriver detta:

[...] det mesta är vi faktiskt överens om även om det inte låter som det i Sveriges riksdag men jag tror att det svenska folket är lite väl trötta på det här tjafset som det alltid blir i de här frågorna, utan förväntar sig att folk jobbar ihop och tar de här frågorna seriöst (Damberg, 2020a).

4.1.2 Moderaterna

I debatterna beskriver Moderaterna vad den växande gängkriminaliteten med skjutvapenvåldet orsakar för problem i samhället. Det är en rädsla som råder i samhället och det finns en tystnadskultur där människor inte vågar vittna, vilket beskrivs som rättshotande. Vidare lyfter Moderaterna att människors frihet står på spel, att staten har tappat kontroll och att säkerheten behöver återupptas. Oppositionspartiet benämner situationen som en trygghetskris. Dessa problem upplever Moderaterna som mycket problematiska och hotfulla (Forssell, 2019; 2020; Kristersson, 2018, 2020a, 2021). Partiledaren Kristersson (2020a) hävdar att det mest akuta med skjutningarna kopplat till gängkriminalitet är att staten behöver bevisa att de ska ta tillbaka kontrollen på gatorna och för att skjutningarna ska upphöra krävs framförallt en “massiv mobilisering”. Partiets rättspolitiska talesperson Forssell (2019) beskriver att exempelvis skjutningar som sker på öppna platser mitt i folkträngseln i flera orter i landet håller på att förändra Sverige i grunden. Utifrån dessa framställningar uttrycker Moderaterna att de betraktar skjutvapenvåldet som en alarmerande utveckling och mycket hotande för samhället (Forssell, 2019; 2020; Kristersson, 2018, 2020a, 2021). Det kan förklaras som att oppositionspartiet upplever att det är ett akutläge och har till och med beskrivits som en krigsliknande situation. Under partiledardebatten 2018 nämner Kristersson siffrorna för antalet skjutningar, skottskadade och dödsskjutningar under 2017. Partiledaren uppger att antalet skjutningar 2017 är en fördubbling på fem år. Kristersson menar på att skjutningar är “ett helt nytt begrepp som vi har vant oss vid obehagligt snabbt” och att skjutningarna och sprängningarna som sker är “som om det vore krig i vårt land”.

Att människor i det här landet [...] oroar sig över att barnen ska träffas i korselden från de kriminella gängens skjutningar får aldrig bli ett nytt normalläge. Att sätta stopp för det växande våldet, återupprätta säkerheten på gator och torg och göra människor trygga igen är vår tids stora frihetsfråga (Forssell, 2019).

Utifrån ovanstående anförande går det att utläsa att Forssell tydligt formulerar statens och människors upplevda osäkerhet och att viktiga kärnvärden kopplat till statens suveränitet, trygghet och frihet hotas samt att detta är en kritisk och extraordinär situation som hotar Sverige (ibid). Detta kan peka på att Moderaterna upplever fenomenet som en kris. För att vända utvecklingen anser oppositionspartiet att en mycket tuffare lagstiftning behövs för att staten ska kunna återta kontrollen i de områden där skjutningarna sker. Enligt Moderaterna behövs fördubblade straff för gängkriminella, visitationszoner, anonyma vittnen och fler kameror på de platser kriminella befinner sig i (Kristersson 2018, Forssell 2020). Forssell (2020) betonar att Moderaterna i flera fall har pekat på dessa förslag redan under 2017. I debattprogrammet Agenda lyfts Moderaterna, Sverigedemokraterna, Kristdemokraterna och Liberalernas 20 gemensamma förslag mot brottsligheten som de presenterat på DN Debatt. Kristersson (2021) tar upp tre förslag som de har framfört, vilka är att införa anonyma vittnen, visitationszoner och utvisa utländska medborgare som deltar i kriminella gäng. Kristersson beskriver att:

Det är tre sådana exempel, där man hämtar inspirationen från den brottslighet som är riktigt riktigt allvarligt, för det här är inhemsk terrorism, de injagar skräck i svenska samhället (ibid).

Forssell (2020) betonar att Moderaternas "mönsterbrytande" åtgärder inte är en massa "halvmesyurer". Enligt Forssell gäller det att vara handlingskraftig och påstår att dessa åtgärder är det som kan förebygga och stoppa våldet. Detta är även nödvändigt för att staten ska kunna återta kontrollen och göra Sverige tryggt och säkert. Liknande talakter framgår i samtliga debatter av Moderaterna (Kristersson, 2018; 2020; 2021; Forssell, 2019; 2020). Det kan uppfattas som att partiet bedriver denna talakt i syfte att pressa regeringen för att få igenom sina förslag. Detta gör genom att attackera och exponera brister i regeringens politik och policies, vilket illustreras tydligast i följande två citat:

Staten måste alltså ta tillbaka kontrollen. Det här är ingen förhandling. Dialogen kan börja när våldet har stoppats (Kristersson, 2018).

Regeringen låter tuff mot gängkriminaliteten. Men i verkligheten är man svag (Forssell, 2020).

Skjutningarna beskrivs som abnorm i det svenska samhället och Forssell (2019) säger att “det grova våldet håller på att riva sönder det samhälle vi känner och det land vi vill att Sverige ska vara”. Vidare understryker Forssell att det finns en stor misstro mot samhällets förmåga att hantera de många skjutningarna. Moderaterna inramar tydligt att skjutvapenvåldet och dess konsekvenser för samhället är stort, mycket problematiskt och att Sverige är i ett kritiskt läge. Enligt oppositionspartiet beror detta på att regeringen har misslyckats och Moderaterna kritiserar regeringens hanteringsförmåga (Kristersson, 2018; 2020; 2021; Forssell, 2019; 2020). Detta indikerar att Moderaterna beskriver en krisinramning av typ 3, “kris som möjlighet”. Forssell (2020) säger i sitt anförande:

Riksdagen håller idag en debatt mot bakgrund av den alltmer alarmerande gängkriminaliteten som plågar Sverige. Vi kan konstatera att antalet skjutningar och sprängningar ser ut att ha bitit sig fast på en mycket hög nivå i Sverige. Skillnaden mot våra grannländer är påtaglig. Det är faktiskt svårt att hitta något annat jämförbart land som upplever det som Sverige genomgår just nu. Det är också svårt att beskriva denna regerings insatser på något annat sätt än som ett misslyckande. Redan i regeringsförklaringen 2014 utlovade statsminister Stefan Löfven insatser mot brottsligheten. Det är ett löfte som sedan har upprepats 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 och nu återigen 2020. Vi känner igen mönstret: nya regeringsförklaringar, nya löften och nya misslyckanden.

Sammantaget kan man konstatera att Moderaterna ramar in skjutvapenvåldet som “kris som möjlighet”. Detta då Moderaterna försöker avslöja brister i och starkt kritisera Socialdemokraternas regeringspolitik. I dessa avseenden framgår att Moderaternas politiska ställning är att tillskriva regeringen ansvar utifrån krisinramning av typ 3. Detta genom att partiet explicit påstår att regeringen har misslyckats och att de misstror regeringen för att kunna lösa skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminaliteten om regeringen inte röstar igenom de förslag Moderaterna föreslår. Följaktligen vill partiet påverka opinionen och det politiska läget. Oppositionspartiet tycks betrakta detta som en möjlighet att kunna implementera sina förslag och då genomföra sin politik i riksdagen.

4.1.3 Vänsterpartiet

Vänsterpartiets rättspolitiska talesperson Snecker (2019) nämner i aktuella debatten att “antalet skjutningar är rekordstort, och vapen cirkulerar runt om i Sverige”. Snecker (2019; 2020a) uttrycker i klartext att våldet är en nationell kris. Enligt Snecker är det mest akuta problemet med gängkriminaliteten i Sverige det brutala och grova våldet som ett fåtal män som lever i ett utanförskap utför. Vidare beskriver nuvarande partiledaren Nooshi (2021) att situationen med dödligt skjutvapenvåld inte får bli en normalitet i samhället och kritiserar samtliga riksdagspartiers kriminalpolitik. Detta framgår i följande uttalande:

Det här är ett brutalt våld som gör att föräldrar får begrava sina egna barn, vi kan aldrig acceptera det i vårt land. Men ingen av de här partierna kommer att lösa det här, därför att man inte förstår grundproblemet. Det är att de här tjänar pengar på en enorm narkotikaindustri och den måste bort. [...] Det är de här pengarna de bråkar om och skjuter varandra för. Vi måste satsa på att rensa ut narkotikan ur vårt samhälle (ibid).

Skjutvapenvåldet framgår i debatterna som en högt prioriterad fråga för Vänsterpartiet. Oppositionspartiet maximerar händelsens signifikans genom att rama in problemet som en kris och beskriver skjutvapenvåldet som en nationell kris. Detta upplevs vara något stort, farligt och brådskande som hotar säkerheten, tryggheten och människors liv i samhället (Sjöstedt, 2018; Snecker, 2019; 2020a; 2020b; Nooshi, 2021).

Enligt Vänsterpartiet är det tidigare regeringar och nuvarande regeringens politik som har bidragit till ekonomiska orättvisor och segregation, vilket har orsakat den grova kriminaliteten och skjutningarna som vi ser idag (Sjöstedt 2018; Snecker, 2019; 2020a; 2020b). Snecker (2019) menar att “trots en ökad upplevd otrygghet och ett stort antal skjutningar har regeringen enbart levererat en politik fylld av straffskärpningar”. Talakterna som oppositionspartiet bedriver i debatterna kommer till uttryck genom att anklaga regeringsmakten för avsaknad av att vidta, vad de anser som lämpliga, åtgärder som handlar om brottsförebyggande insatser i form av social prevention för att kunna vända utvecklingen och stoppa skjutningarna (Sjöstedt, 2018; Snecker, 2019, 2020, 2020). Snecker (2020b) betonar att Damberg och hon är överens om att brottsförebyggande insatser behövs men hävdar att regeringspartiet inte levererat det. Vänsterpartisten uppger att hon är bekymrad över regeringens politik för att “bygga trygghet på riktigt”. Det framkommer i debatterna att oppositionspartiet försöker tillskriva regeringen ansvar genom att fokusera på att

skuldbelägga regeringen för dysfunktionella policier. Därmed utser de regeringen men även tidigare regeringar till syndabock, eftersom de vill ha möjlighet att påverka det politiska läget i syfte att få igenom sina förslag i riksdagen för att uppfylla sina politiska mål om trygghet och jämlikhet. Följaktligen förefaller det som att Vänsterpartiet ramar in skjutvapenvåldet som krisinramning av typ 3, "kris som möjlighet". Nedanstående anförande exemplifierar detta:

I över 30 år har regeringar satsat mer på att skapa klyftor än på att skapa trygghet. Man har medvetet lagt grunden för den kriminalitet vi ser på våra gator i dag, genom att med ekonomisk slägga rasera välfärden. Det tar tid att bygga upp det som är trasigt, men det skulle gå att göra - om vi hade en regering fylld med modiga politiker som vågade ta långsiktiga beslut. Det har vi inte i dag (Snecker, 2020b).

Snecker (2019) understryker att fokuseringen på skärpta straff inte kommer minska våldet i den utsträckning som svenska folket förväntar sig och dåvarande partiledare Sjöstedt (2018) hävdar att det inte kommer att räcka med hårdare tag. Detta kan tolkas som att Vänsterpartiet försöker påverka opinionen genom att tala om att regeringens hantering är otillräcklig och anklagar regeringen för att svika medborgarnas förväntningar. Det kan därigenom förklaras som att oppositionspartiet följer en talakt av typ 3 krisinramning då Vänsterpartiet tillskriver regeringen skuld, exponerar brister i och attackerar regeringens policier (Snecker, 2019; 2020a).

4.2 Regeringens och oppositionspartiernas strategi: politiska konsekvenser

Som tidigare beskrivits i teoridelen finns det enligt Boin et al.s teoretiska ramverk två val som oppositionen och regeringen ska välja vid en krissituation. För oppositionen handlar det antingen om att frikänna eller tillskriva regeringen skuld och för regeringen står det mellan alternativen att välja att erkänna eller förneka ansvaret för det som inträffat. Detta har i viss omfattning berörts i studiens första analysfrågan om inramning, eftersom ansvarutkrävande och ansvarstagande ingår i talakter av krisinramningarna. I detta analysavsnitt kommer däremot de politiska konsekvenserna för de strategier partierna faktiskt väljer att analyseras mer djupgående.

4.2.1 Regeringens strategi

I partiledardebatten betonade dåvarande statsminister Löfven (2018) att mer åtgärder utöver de som har implementerats av regeringen behöver vidtas för att stoppa våldet. Damberg

(2019; 2020a; 2020b) har också lyft fram att fler åtgärder behövs och att utredningar håller på att tillsättas. Följaktligen kan det verka som att regeringen indirekt erkänner ansvar. Detta eftersom det kan tolkas som att regeringen antyder att den nuvarande regeringspolitiken och policier inte fungerar och är otillräckliga för att hantera skjutvapenvåldet inom kriminella miljöer. Dock framgår det tydligt under samtliga debatter att de socialdemokratiska politikerna i deras argumentation poängterar att förslagen och åtgärderna har behövts givet tidigare politik som borgerliga regeringar har bedrivit (Löfven, 2018; 2021; Damberg, 2019; 2020a; 2020b). Därmed accepterar inte regeringen kritiken om att det är deras politik och policier i sig som resulterat i de höga antal skjutningar och döds-skjutningar som inträffat och således försvarar de sin politik och policier. Genom att försöka frikänna sig från skulden kan regeringens agerande indikera på att de egentligen väljer den politiska strategin som innebär att förneka ansvaret. Att förneka ansvaret har visat sig vara Socialdemokraternas strategi, vilket återspeglas genomgående i deras argumentation kring skjutvapenvåldet.

4.2.2 Oppositionens strategi

Den rödgröna regeringen har haft fem år på sig att vända den här utvecklingen men famlar fortfarande efter svar när det gäller den växande otryggheten. Ansvariga ministrar verkar varken förstå vidden av de problem vi ser eller ha någon långsiktig plan för att vända utvecklingen. Det räcker helt enkelt inte med att Mikael Damberg åker ut och gör några snabba tv-intervjuer på platser där det nyss har skjutits eller sprängts, för vad svenska folket förväntar sig just nu är tydliga reformer och politisk handlingskraft (Forssell, 2019).

Att Forssell riktar stark kritik mot regeringens agerande och hur de har bedrivit sin politik tyder på att Forssell tillskriver regeringen skuld. Liknande uttalanden av Moderaterna framgår i samtliga debatter där oppositionspartiet följer en talakt där man attackerar status quo, belyser brister i hanteringen av skjutningarna kopplat till gängkriminalitet och framförallt genom att framhålla att regeringen har misslyckats (Kristersson, 2018; 2020; 2021; Forssell, 2019; 2020). Detta är ett typiskt förhållningssätt för Moderaterna när skjutvapenvåldet debatteras, alltså att tillskriva regeringen ansvar. Det är tydligt att Moderaterna anklagar regeringen för att inte leva upp till den offensiva och repressiva politiken med hårdare straffskärpningar och fler hemliga tvångsmedel som regeringen förespråkar. Oppositionspartiet påstår att regeringen inte tar problemen på allvar, varpå Moderaterna betonar behovet av andra åtgärder och lägger fram sina egna förslag (ibid). I

argumentationer under debatterna antar Moderaterna generellt sett strategin tillskrivande av skuld, men i följande uttalande av Forssell (2019) tycks det framgå något annat:

Jag tror att alla som lyssnar på den här debatten inser att Mikael Dambergs hårda ord om att knäcka gängen är på en helt annan planet än det som Miljöpartiets representant står och talar om i den här debatten. Faktum är att MP ofta intar ståndpunkter som är rakt motsatta till vad majoriteten i kammaren och det andra regeringspartiet har. Det är ett problem i svensk rättspolitik. Vi behöver en regering som är handlingskraftig och förmår att vidta rätt åtgärder. Där är tyvärr Miljöpartiet ett stort problem.

Detta uttalande av Forssell kan räknas som att Moderaterna till en viss grad frikänner Socialdemokraterna, som regeringsparti, från ansvar. Forssell riktar istället fokus på det andra regeringspartiet Miljöpartiet som mycket problematiskt. Även om detta kan uppfattas som att Moderaterna frikänner Socialdemokraterna från skuld sker det inte fullständigt, eftersom Forssell under samma debatt och i en annan debatt kritiserar Damberg och Socialdemokraterna som regeringsparti (Forssell 2019; 2020).

I debatterna tillskriver också det andra oppositionspartiet Vänsterpartiet tydlig skuld till regeringen. Det finns uttalanden från Vänsterpartiet där det går att utläsa att de framför hård kritik genom att betona att regeringen tänker felaktigt i implementeringen av flera policier (Sjöstedt, 2018; Snecker, 2019; 2020a; 2020b; Nooshi, 2021). Exempelvis understryker Nooshi (2021) att det är efterfrågan på narkotikamarknaden som måste hanteras för att kunna stoppa gängvåldet, vilket Nooshi menar att regeringen och samtliga riksdagspartier inte tar hänsyn till. Snecker (2020b) kritiserar regeringen för att inte ha satsat på välfärden, utan att de istället går allt mer högerut med krav på längre straff och hårdare lagar. I ett annat uttalande understryker Snecker (ibid) att hon är förbannad på regeringens politiska prioriteringar och skuldbelägger regeringen för att deras policier inte kommer lösa situationen som Sverige befinner sig idag. Detta är något som samtliga vänsterpartister påstår i debatterna (Sjöstedt, 2018; Snecker, 2019; 2020a; 2020b, Nooshi, 2021). Samtidigt som oppositionspartiet betonar detta försöker de påverka opinionen genom att presentera sina argument för hur bland annat välfärdssatsningar, polis, vapenlagstiftning kan lösa våldsproblematiken (ibid).

4.2.3 Utfall

Eftersom regeringen i majoriteten av sina uttalanden avleder och förnekar politiskt ansvar innebär det enligt analysverktyget att vi hamnar i den nedre delen av tabellen (se Tabell 3). De två möjliga utfall som det står mellan för den politiska diskursen blir således III. Skuldundvikande om oppositionen frikänner regeringen från ansvar och IV. Beskyllningstävling om regeringen tillskrivs ansvar av oppositionen. Då oppositionspartiernas uttalanden genomgående består av att tillskriva regeringen ansvar hamnar vi i tabellens högra kolumn och de två möjliga utfallen blir II. Skuldacceptans om regeringen erkänner ansvar och IV. Beskyllningstävling om regeringen förnekar ansvar (se Tabell 3).

Kritiker		
Regeringen	Frikänna från ansvar	Tillskriver ansvar
Erkänna ansvaret	I. Skuldminimering: Den politiska eliten slipper troligtvis skuld.	II. Skuldacceptans: Det är troligt att den politiska eliten skadas.
Förneka ansvaret	III. Skuldundvikande: Den politiska eliten slipper troligtvis skuld.	IV. Beskyllningstävling: Den politiska eliten kan skadas, lyckas fly eller föryngras, allt är möjligt.

Tabell 3. Regeringens och oppositionens strategier i fallet om skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet enligt Boin et al. (2009: 89) (författarens översättning)

Att riksdagspartiernas strategier i debatterna utvecklas till en beskyllningstävling i den politiska diskursen om skjutvapenvåldet märks genom att de politiska aktörerna försöker vinna politiska poäng.

I debatterna uttalar sig både Löfven (2018; 2021) och Damberg (2019; 2020a; 2020b) om nya åtgärder och utredningar som regeringen vill implementera. Regeringen beskriver i debatterna vikten av dessa åtgärder för att hantera situationen som Sverige befinner sig i gällande skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet. Trots att dessa förslag främst ska handla om att förebygga och motverka gängkriminaliteten och gängvåldet understryker Socialdemokraterna i samtliga debatter att den tidigvarande regeringen som bestod av högerpartierna orsakat denna utveckling och försatt regeringen i denna sits. Regeringen

beskriver att 30 år av statlig frånvaro och ökade klyftor har fått konsekvenser och därför tycks Socialdemokraterna vilja peka på att det har saknats resurser för att kunna argumentera för de fler åtgärder som behövs och därmed frikänna sig från skuld (ibid). Exempelvis lyfter Damberg (2019) fram de övriga partiernas ansvar i att stävja utvecklingen av skjutningarna och menar att de politiker som har ett högt tonläge har anledning att fundera över sitt eget ansvar för att mer inte har gjorts tidigare. Därigenom kan det uppfattas som att regeringen försöker framhålla att de löser problemet genom att betona att de genomför och har genomfört satsningar på krisen samtidigt som de beskyller sina motståndare för att Sverige hamnat i denna situation. Nedanstående två citat illustrerar detta:

Men det är klart att det har pågått under lång tid, det har fått byggas upp och de här grupperingarna har fått få vara för ostörda, inte minst i de fattiga bostadsområdena i Sverige. Staten har varit för svagt närvarande med polis men också med skola, socialtjänst, de här förebyggande insatserna har lett till att de här miljöerna har fått växa sig starkare under lång tid. Men det är också så att man inte har gjort en kraftsamling som den vi gör idag, med både utbyggnad av polis men också kraftigt förebyggande insatser, det har skett för lite i Sverige tidigare och det är det vi får betala för nu (Damberg, 2020a).

Alla de som säger, det kunde väl ha agerats tidigare, hade de insatser som vi gör nu i Sverige vidtagits för 10 år sedan när Carin Götblad presenterade sin rapport som visade att ungefär femtusen ungdomar var på väg in i allvarlig kriminalitet, hade man gjort en kraftsamling då 2010, då hade vi inte stått i de här problemen just nu. Så jag tycker vi gör väldigt mycket (ibid).

I andra lägen kan det uppfattas att Socialdemokraterna som den sittande regering drar nytta av sin makt genom att de har förutsättning att fördröja utredningar och på så sätt försöker spara tid och undvika skuld, vilket regeringen i ett utfall av besymlingstävlig kan dra fördelar av. Till exempel argumenterar Damberg (2019) för utredningarna och menar att ett långsiktigt perspektiv behövs för att en forskningsbaserad politikutveckling på området och därför inte bara ska fångas i "här och nu". Socialdemokraterna betonar även vad de som sittande regering har åstadkommit under sina mandatperioder och hävdar att Polismyndigheten har sett en "försiktigt positiv utveckling" (Löfven, 2021; Damberg, 2019; 2020a, 2020b). Här tycks regeringen argumentera för att utvecklingen ser ut som den gör tack vare deras åtgärder och insatser som skärpt lagstiftning och fler poliser. Regeringen understryker att vi kommer se effekten över tid och att detta inte är en "quickfix".

Straffskärpningar och nya verktyg till polisen tar tid, eftersom förslagen måste utredas och gå till omröstning i riksdagen (ibid).

Moderaterna, som är det största oppositionspartiet i riksdagen, anses vara den andra troliga statsministerkandidat partiet tycks vara intresserade av att öka sitt politiska anseende och locka fler röster. Detta genom att huvudsakligen rikta stark kritik mot Socialdemokraternas position som regeringsparti och utkräva ansvar. Det faller således ganska naturligt att Moderaterna inte frikänner regeringen ansvar och att vi därför bevittnar utfallet beskyllningstävling. Medan regeringen försöker bemöta kritiken och avleda skuld går Moderaterna till hårt angrepp mot regeringen. Bland annat säger Forssell (2019) i ett uttalande att regeringen inte sköter kärnstatens uppgifter. Moderaterna försöker också påverka opinionen genom att visa att de genomskådar regeringens förnekande av ansvar. Ett exempel som utmärker detta framgår i Kristerssons (2021) uttalande:

Det är som det alltid, det är alltid någon annans fel någon annan gång. Jag var socialborgarråd 2006, det var säkert saker och ting som kunde gjorts bättre även på den tiden. Men att dagens kriminalitet, Stefan Löfven, inte är ditt ansvar utan någonting som hände i Stockholm stad 2006 det är faktiskt löjligt väckande. Ni gömmer er systematiskt bakom andra istället för att ta ansvar. För att under er vakt så har kriminaliteten vuxit [...].

Det andra oppositionspartiet, Vänsterpartiet använder också liknande strategiska retorik för det politiska spelet. De utkräver ansvar genom att kritisera regeringen för att de inte gör tillräckligt och ifrågasätter Socialdemokraternas politik och policier som de hävdar inte kommer stoppa våldet. Vänsterpartiet skuldbelägger regeringen och regeringen avleder skuld och därför blir utfallet även här beskyllningstävling (Sjöstedt, 2018; Snecker, 2019; 2020a; 2020b, Nooshi, 2021).

Regeringens förnekande av ansvar och oppositionspartiernas tillskrivning av ansvar till regeringen blir därmed utfallet för det politiska spelet kring skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet IV. Beskyllningstävling (se Tabell 4: 35). Enligt Boin et al. (2009) är detta utfall det som de politiska aktörerna i största mån bör undvika, eftersom det är detta utfall som resulterar i otydliga konsekvenser. Utfallet beskyllningstävling innebär en oförutsägbar

framtid. Det kan leda till allt från utredningar till omprövningar. Det är inte heller möjligt att förutspå vad som kommer hända och vem som kommer stå som slutlig vinnare.

	Kritiker	
Regeringen	Frikänna från ansvar	Tillskriver ansvar
Erkänna ansvaret	I. <i>Skuldminimering</i>: Den politiska eliten slipper troligtvis skuld.	II. <i>Skuldacceptans</i>: Det är troligt att den politiska eliten skadas.
Förneka ansvaret	III. <i>Skuldundvikande</i>: Den politiska eliten slipper troligtvis skuld.	IV. <i>Beskyllningstävling</i> : Den politiska eliten kan skadas, lyckas fly eller föryngras, allt är möjligt.

Tabell 4. *Det politiska spelets utfall gällande skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet enligt Boin et al. (2009: 89), (författarens översättning)*

5. Slutsatser och diskussion

Syftet med denna uppsats har varit att bidra till en ökad förståelse för hur det gängrelaterade skjutvapenvåldet konstrueras och hanteras politiskt av politiska aktörer och dess möjliga påverkan på den politiska diskursen. Studiens frågeställning löd *“Hur ramar Socialdemokraterna, Moderaterna och Vänsterpartiet in skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet och vad får det för politiska konsekvenser?”*.

Studien visar på en existerande konsensus, att skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet betraktas som en kris i svensk politik, även om det föreligger olika inramningar bland de tre riksdagspartierna. Den generella framställningen av det gängrelaterade våldet formuleras som ett stort och akut hot mot samhället. Samhällsordningen, statens säkerhet, folkets trygghet och liv beskrivs som hotade. Att detta är ett problem som omdelbart måste hanteras där de försöker rama in krisen som ska gynna deras anseende och politik. I undersökningen framkommer det genom nyttjandet av analysverktyget som Boin et al. (2009) konstruerat att regeringen väljer i en majoritet av fallen att förneka ansvar samtidigt som oppositionen tillskriver dem ansvar. Därför kan slutsatsen dras att utfallet för det politiska spelet kring skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet blir en beskyllningstävling, där de politiska

implikationerna är svåra att utläsa. Att utfallet blev IV. Beskyllningstävling är möjligtvis inte så överraskande eftersom enligt Boin et al.s (2009) teoretiska ramverk utmynnar en krisinducerad politik ofta i en beskyllningstävling.

Socialdemokraterna framställer det gängrelaterade skjutvapenvåldet enligt krisinramning av typ 2 "kris som hot". Det framgår i analysen att regeringspartiet erkänner händelsens signifikans samtidigt som de försvarar sin politik och sina policies. Regeringspartiet lyfter också ansvaret och behovet att samtliga riksdagspartier behöver enas i frågan för att klara av att hantera detta. Det politiska ställningstagandet för regeringen som detta innebär är att frikänna sig från skuld. Moderaterna och Vänsterpartiet väljer att rama in situationen som krisinramning av typ 3 "kris som möjlighet". I undersökningen visar det sig att de för talakter utifrån det politiska ställningstagandet att tillskriva regeringen skuld. Genom att maximera händelsens signifikans och utse Socialdemokraterna till syndabock. De talakter som visar på detta handlar om att avslöja brister i och starkt kritisera Socialdemokraternas regeringspolitik som dysfunktionell. Oppositionspartierna framhåller även en misstro kring regeringen och regeringens hanteringsförmåga samt framlägger egna förslag på lösningen till våldet.

En intressant iakttagelse som studien visar på är att även om regeringspartiet och oppositionspartierna beskriver, utifrån Boin et al.s (2009) teori om inramning och Boin et al.s (2017) krisdefinition, någon form av en krisinramning är Socialdemokraterna det enda partiet som i klartext inte benämner situationen som en kris. Det kan möjligtvis förklaras med att politiska motiv ligger bakom att inte vilja benämna skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet som kris. Att det kan handla om att partiet inte vill att det svenska folkets förtroende för partiets förmåga att regera ska minskas samt att de inte vill riskera sin framtida politiska överlevnad som det största folkvalda partiet inför nästa val.

De fall som studien valt att undersöka är typiska fall i relation till Boin et al.s (2009) teoretiska ramverk. I teoriavsnittet presenterades det analysverktyg som författarna konstruerade och där framkommer det att den troligaste strategin för regeringen i en krissituation är att förneka ansvaret medan oppositionens rimligaste strategi är att tillskriva ansvar. Att det gängrelaterade skjutvapenvåldet betraktas som en krissituation av partierna och att det framgår i resultatet av analysen att aktörerna uttrycker just de strategier som författarna redogör för stärker det teoretiska ramverket. Det finns god anledning att tro att resultaten är generaliserbara (Esaiasson et al., 2012: 164).

I debatten kring skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet framgår det utifrån studiens analys att det finns en rådande diskurs om att behandla gängvåldet både med politiska medel och extraordinära åtgärder. Samtliga partier befinner sig inom denna diskurs, men Moderaterna förefaller att i högre grad betona en repressiv, offensiv kriminalpolitik med insatser av extraordinärt slag. Vänsterpartiet däremot, lutar sig tydligare mer mot att vilja förespråka välfärdssatsningar. Socialdemokraterna följer mer eller mindre Moderaternas spår även om icke-extraordinära satsningar framhålls.

Med hjälp av ett perspektiv på politisk krishantering har denna studie bidragit till att förklara hur skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet ramas in som en krissituation på olika sätt av regeringen och oppositionen som passar och gynnar deras politiska syften och visioner om framtida policier. Detta som får betydelse och utspelar sig i frågan om ansvar. Den tidigare forskningen om skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet i svensk politik har inte berört detta. Därför kan resultatet som presenteras i studien tillföra med ett nytt perspektiv till den existerande litteraturen om fenomenet. Resultatet kan även vara av betydelse för riksdagsarbetet och det politiska livet i Sverige. Hur debatten utspelar sig får konsekvenser på det faktiska skjutvapenvåldet och inte endast den politiska diskursen om fenomenet. För genom ansvarsutkrävande behöver regeringen vidta åtgärder eller stå till svars för de åtgärder som inte vidtagits.

Studien visar på en sorts existerande motsättning kring beskrivningen av problemet, dess uppkomst och hantering av skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet i svensk politik. Moderaterna och Vänsterpartiets förhåller sig starkt kritiska till Socialdemokraternas regeringspolitik och policier. Vänsterpartiet anklagar även tidigare borgerliga regeringar för uppkomsten av fenomenet. Båda oppositionspartierna tycks attackera regeringens agerande medan Socialdemokraterna anklagar tidigare borgerliga regeringspartierna för situationen och försvarar sina åtgärder. Moderaterna kritiserar regeringen för att de inte är tillräckligt hårda, repressiva och offensiva i hanteringen av gängkriminaliteten och gängvåldet som Socialdemokraterna försöker framhäva sig själva att vara. Vänsterpartiets kritik förefaller grunda sig i Socialdemokraternas position i den politiska skalan, då de hävdar att regeringspartiet går allt mer högerut. De politiska motsättningarna i den politiska debatten som uppsatsen kan belysa kan tänkas påverka beslutsfattandet i riksdagen och den faktiska hanteringen av att förebygga och stoppa skjutningarna. Kan detta försvåra för riksdagen, inte

minst för regeringen att driva igenom politiska lösningar i riksdagen under denna krissituation som partierna upplever? Följaktligen kan ett förslag till vidare forskning vara att studera hur motsättningen påverkar själva riksdagsarbetet i fallet om skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet eftersom denna uppsats endast studerar gängvåldets påverkan på den politiska diskursen.

Avslutningsvis är slutsatsen att i samband med skjutningar och dödsskjutningar i kriminella miljöer mellan åren 2018–2021 använder regeringspartiet Socialdemokraterna och oppositionspartierna Moderaterna och Vänsterpartiet denna kris för att försöka påverka den politiska diskursen i en riktning som ska vara till fördel för deras eget parti. Den beskyllningstävling som det gängrelaterade skjutvapenvåldet resulterat i är fortfarande inte löst med tanke på den intensiva och politiserade debatten som fortfarande pågår. I dagsläget går det inte att undersöka om något parti i slutändan verkligen tjänar på att försöka exploatera krisen. För den vidare forskningen skulle det vara av intresse att undersöka hur inramningarna och ansvarsutkrävandet samt beskyllningstävlingen utvecklas i fallet med skjutvapenvåldet kopplat till gängkriminalitet. Genom att undersöka detta igen finns det möjligheter att utreda hur synsättet har förändrats och hur det har påverkat partiernas agerande.

6. Referenslista

Agenda (2021). *Partiledardebatt, del 2*. SVT Play. 10 oktober.

Bennett, T. & Holloway, K. (2004). Gang Membership, Drugs and Crime in the UK. *The British Journal of Criminology*, 44 (3), 305-323.

Benoit, W.L. (1995). "Accounts, Excuses, and Apologies: Image repair theory and research". 2.uppl. *Albany: State University of New York Press*.

Blumstein, A. (1995). Youth Violence, Guns, and the Illicit-Drug Industry, 86 (1). *The Journal of Criminal Law and Criminology*.

Boin, A., t'Hart, P. & McConnell, A. (2009). Crisis exploitation: political and policy impacts of framing contests. *Journal of European Public Policy*, 16(1), 81–106.

Boin A, t'Hart P, Stern E, Sundelius B. (2017). *The politics of crisis management: public leadership under pressure*. 2.uppl. Cambridge University Press, Cambridge.

Booth, WC., Colomb, GG., Williams, JM., Bizup, J., & Fitzgerald, WT. (2019). *Forskning och skrivande: Konsten att skriva enkelt och effektivt*. 2.uppl. Lund: Studentlitteratur.

Boréus, K., & Bergström, G. (2018). "Samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys" i Boréus, K., & Bergström, G (red.), *Textens menings och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 4.uppl. Lund: Studentlitteratur. 17-48.

Boréus, K. & Kohl, S. (2018). "Innehållsanalys" i Boréus, K., & Bergström, G (red.), *Textens menings och makt: metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*, 4.uppl. Lund: Studentlitteratur. 49-89.

Brå (2021). Dödligt skjutvapenvåld i Sverige och andra europeiska länder: En jämförande studie av nivåer, trender och våldsmetoder. Rapport 2021:8. *Stockholm: Brottsförebyggande rådet*.

Brå (2020). Dödligt våld i den kriminella miljön 2005-2017. Rapport 2020:4. *Stockholm: Brottsförebyggande rådet*.

Brå (2019). Skjutningar i kriminella miljöer. Rapport 2019: 3. *Stockholm: Brottsförebyggande rådet*.

Brändström, A. (2016). Crisis, Accountability and Blame Management: Strategies and Survival of Political Office-Holders. *Universiteit Utrecht: CRISMART*, 44 (1).

Brändström, A. & Kuipers, S. (2003). From 'normal incidents' to political crises: understanding the selective politicization of policy failures, *Government and opposition*, 38 (3), 279-305.

Eliasson, A. (2013). *Kvantitativ metod från början*. 3.uppl. Lund: Studentlitteratur.

Entman, R. (1993). Framing: Towards Clarification of a Fractured Paradigm, *Journal of Communication*, 43 (4), 51-58.

Erickson, P. & Butters, J. (2006). Youth, weapons, and violence in Toronto and Montreal. *Canada: Public Safety and Emergency Preparedness*. Hämtad från <https://www.publicsafety.gc.ca/cnt/rsrscs/pblctns/archive-yth-wpns-vlnc-2006-en.aspx> [2021-10-02].

Esaiasson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., Towns, A.E., & Wängnerud, L. (2017). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 5 uppl. Wolters Kluwer: Stockholm.

George, A. L. & Bennett, A. (2005). *Case studies and theory development in the social sciences*. Cambridge, Mass: MIT. E-book.

Gerell, M, Sturup, J, Magnusson, M-M, Nilvall, K, Khoshnood, A & Rostami, A. (2021). Open drug markets, vulnerable neighbourhoods and gun violence in two Swedish cities, *Journal of Policing, Intelligence and Counter Terrorism*, 16 (3), 223-244.

Goffman, E. (1974). *Frame analysis: An essay on the organization of experience*. Harvard University Press.

Hallenberg, J., Ring, S., Ryden, B. & Åselius, G. (2008). Om konsten att tänka, granska och skriva på ett vetenskapligt sätt - En introduktion i metodlära. *Stockholm: Försvarshögskolan*.

Hart, P. t., (1993). Symbols, Rituals and Power: The Lost Dimensions of Crisis Management. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 1: 36-50.

Ilie, C. (2010). Strategic uses of parliamentary forms of address: the case of the U.K. Parliament and the Swedish Riksdag. *Journal of Pragmatics*, 42, 885–911.

Khoshnood A. (2018). Firearm-related violence in Sweden – A systematic review. *Aggression and Violent Behavior*, 42 (1), 43–51.

Khoshnood, A. (2017). The increase of firearm-related violence in Sweden. *Forensic Sciences Research*, 2(3), 158–160.

Khoshnood, A & Fritz M. V. (2017). Offender Characteristics: A Study of 23 Violent Offenders in Sweden. *Deviant Behavior*, 38(2), 141–153.

McKeganey, N. & Norrie J. (2000). Association between illegal drugs and weapon carrying in young people in Scotland: schools' survey. *British Medical Journal*, 320 :982-984.

Nord, L. & Strömbäck, J. (red.). (2012). *Medierna och demokratin*. 2.uppl. Lund: Studentlitteratur.

Polisen (2022). *Sprängningar och skjutningar*.

<https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/sprangningar-och-skjutningar/> [2022-01-05].

Riksdagen (u.å.). *Så här blev resultatet av valet 2018*. Sveriges Riksdag.

<https://www.riksdagen.se/sv-ll/sprak/lattlast/val-till-riksdagen/sa-har-blev-resultatet-av-valet-2018/> [2021-10-29].

Rostami, A. (2019). “Organiserad brottslighet och våldsbejakande extremism som antagonistiska hot” i Häggström, H. & Brun, H (red.), *Antagonistiska hot och dess påverkan på lokalsamhället*, Bromma: Försvarshögskolan. 32-45.

Seeger, M. W. & Sellnow, T. L. (2016). *Narratives of crisis. Telling stories of ruin and renewal*. Stanford, California: Stanford Business Books.

Socialstyrelsen (2021). *Högsta antalet skjutningar bland unga män sedan 1987*. 24 oktober.

<https://www.socialstyrelsen.se/om-socialstyrelsen/pressrum/press/hogsta-antalet-dodsskjutningar-bland-unga-man-sedan-1987/> [2021-11-03].

a.Sturup, J., Rostami, A., Gerell, M., & Sandholm, A. (2018). Near-repeat shootings in contemporary Sweden 2011 to 2015. *Security Journal*, 31(1), 73-92. .

b.Sturup, J., Rostami, A., Mondani, H., Gerell, M., Sarnecki, J., & Edling, C. (2018). Increased gun violence among young males in Sweden: A descriptive national survey and international comparison. *European Journal on Criminal Policy and Research*, 25 (27), 1–14.

Svedin, L. (2015). Ansvarutkrävande i kriser i : Deverell, Edward, Hansén, Dan & Olsson, Eva-Karin (red.). *Perspektiv på krishantering*. Lund: Studentlitteratur, 123– 144.

Sverige Riksdag (2019) *Aktuell debatt om gängkriminalitet*. 25 juni.

Sveriges Riksdag (2018). *Partiledardebatt*. 17 januari.

Sveriges Radio (2020a). *Politisk debatt om gängkriminaliteten*. 1 oktober. <https://sverigesradio.se/artikel/7565871> [2021-10-29].

Sveriges Riksdag (2020b). *Särskild debatt om den organiserade gängkriminaliteten*. 16 september.

Tham, H. (2018). *Kriminalpolitik: Brott & straff i Sverige sedan 1965*. Stockholm: Norstedts Juridik.